

Övningar och undervisningstips inom samhällsriskområdet

I det här dokumentet hittar du en lista med tips på övningar inom området samhällsrisker och specifikt klimatrelaterade risker samt samhällets krisberedskap. Övningarna är framtagna framförallt för barn i skolåldern. Det är diskussionsövningar, reflektionsövningar och praktiska övningar. Alla går att koppla till olika skolämnen på olika sätt, antingen genom tematik eller genom hur de används och redovisas eller varför inte en kombination. Ta till exempel upp en klimatrelaterad risk så som storm och skyfall i naturvetenskaplig undervisning och låt eleverna redovisa arbetet genom bildgestaltning.

Nedanstående övningar kan genomföras fysiskt, en del digitalt och flexibelt i tid. De kan redovisas genom olika former: i bilder (tex rita, måla, fotografera), texter, muntligt eller skriftligt.

För optimalt lärande rekommenderar vi att undervisa i en trestegsmodell:

- Introduktion: informera om övningen och ställ en tes/frågeställning
- Genomförande och redovisning
- Avslutning: reflektion och jämförelse tes/frågeställning-utfall

Diskussionsövning om risker och samhällsviktiga funktioner.

Låt deltagarna fundera över vilka risker som finns i deras närområde och längre bort. Vilka samhällsviktiga funktioner berörs riskerna? Hur stor är sannolikheten att en olycka/kris ska inträffa? Be deltagarna ta ställning till vilken risk som de tycker är störst. Med utgångspunkt i det diskutera varför en risk är mindre eller större.

Diskutera termerna hot och sårbarhet. Ibland är det hotet som gör att något upplevs som en stor risk och ibland är det vår egen eller samhällets sårbarhet.

- Ytterligare fördjupning kan vara att sätta sig in i hur personer i olika åldrar, förutsättningar och bakgrund kan uppleva samma risk.
- Ta reda på vilka risker som er kommun rankar som högst, hur förbereder sig kommunen inför att en sådan händelse kan inträffa?

Intervjuuppgift och/eller enkätundersökning:

Ställ frågor till anhöriga, vänner eller andra respondenter (gärna olika åldrar/generationer). Äldre barn kanske kan göra en enkät, sammanställa den, analysera och redovisa resultatet. Då blir det dessutom ett tillfälle att lära sig att konstruera och sammanställa en enkät samt prata om hantering av personuppgifter. Det finns många bra digitala verktyg för enkätkonstruktion och redovisning, tex Google-enkätverktyg, PPT och Excel.

Temat kan vara alltifrån erfarenhet av olyckor: naturrelaterade: värmebölja, torka och översvämningar, trafik, brand eller elavbrott till hushållets krisberedskap. Fråga också om hur man tänker kring att förbereda sig för att klara händelserna bättre om de inträffar igen.

Olycks-/krishistoria - inträffade händelser. Läs på om inträffade händelser i er kommun/region/Sverige eller andra länder. Källa till information kan exempelvis vara kommunarkiv, media, www.msb.se. Exempel på stora händelser i Sverige och vår närhet är Översvämningen i Arvika och Väneren 2000–2001, Skyfall i Kristinehamn 2014, Skyfall i Köpenhamn 2011, Skogsbränder 2014 i Västmanland och 2018 på många platser i landet. Undersök vad som hände, vilka konsekvenser det fick samt vad man gjort för att förebygga att det händer på nytt. Diskutera om vad som skulle hända om en liknande händelse skulle drabba vårt samhälle idag.

Praktisk övning: Ta fram en krislåda: Det kan vara bra att ha en krislåda där du packar det nödvändigaste för att kunna klara dig en tid utan samhällets hjälp vid en kris. Ta fram en egen krislåda med förnödenheter, till exempel:

- Fotogenlampa och bränsle som lampolja eller fotogen.
- Alternativ värmekälla som ej drivs av el
- Sovsäck, filtar och varma kläder
- Tändstickor
- Stearin- och värmeljus
- Ficklampa med extra batterier, pannlampa
- Dunkar och hinkar med lock att förvara vatten i.
- Husapotek med det viktigaste samt viktiga mediciner
- Radio som drivs av batterier, vev (dynamo), solceller eller tillgång till bilradio
- Extra batteripack (powerbank) eller vevladdare (dynamo) till mobiltelefon
- Hygienartiklar som fungerar utan vatten, ex våtservetter
- Campingkök och bränsle, ex T-röd för spritkök
- Mat som klarar förvaring i rumstemperatur utan kylskåp och frys

- Kontanter
- Papperslista med nummer till exempelvis anhöriga, grannar, kommunen, räddningstjänsten, elleverantören och sjukvården.

Reflektionsövning: Klarar du dig vid en kris? Be barnen själva reflektera över vad de är beroende av i sin vardag inom områdena mat, värme, vatten och kommunikation. Ge en hemuppgift att prata om detta med sin familj.

Mediaklipp: Hänvisa till tryckta tidningar eller digitala och låt eleverna leta efter artiklar som berör området.

Se informationsfilmer: Titta tillsammans eller enskilt på korta filmer som syftar till att förebygga, hantera och lära av olyckor och kriser.

- MSB:s Youtube-kanal: www.youtube.com/user/MSB

Till exempel Enkla tips för att ordna hemberedskap för hushållet inom områdena mat, värme, vatten och kommunikation.

- Din Säkerhets webbplats: www.dinsakerhet.se/filmer/kris-och-krig/svar-pa-dina-fragor/for-barn-om-krisen-eller-kriget-kommer---zillah--totte/

Diskutera filmerna utifrån olika perspektiv.

Gör en affisch. Sätt upp på skolan, skicka till kommunhuset och andra ställen.

Rollspel - om ett scenario som inträffat/kan inträffa. Dela ut roller, till exempel medborgare som påverkats, beslutsfattare (politiker, myndighets-, länsstyrelse-, regeringsrepresentant, företagare som berörs, journalist, servicepersonal.

Scenariot kan vara till exempel översvämning, torka, värmebölja, pandemi eller olika typer av olyckor.

Klimatanpassning- hur påverkas olika samhällssektorer. Undersök klimatrisker utifrån en sektor: Vad behöver vi anpassa till? Hur kan vi anpassa?

Deltagarna arbetar gruppvis med att undersöka en sektor med hjälp av klimatanpassningsportalen www.klimatanpassning.se. Med utgångspunkt i redovisningarna kan ni diskutera samhällsviktiga funktioner och vad eleverna ser som allvarlig påverkan på samhället.